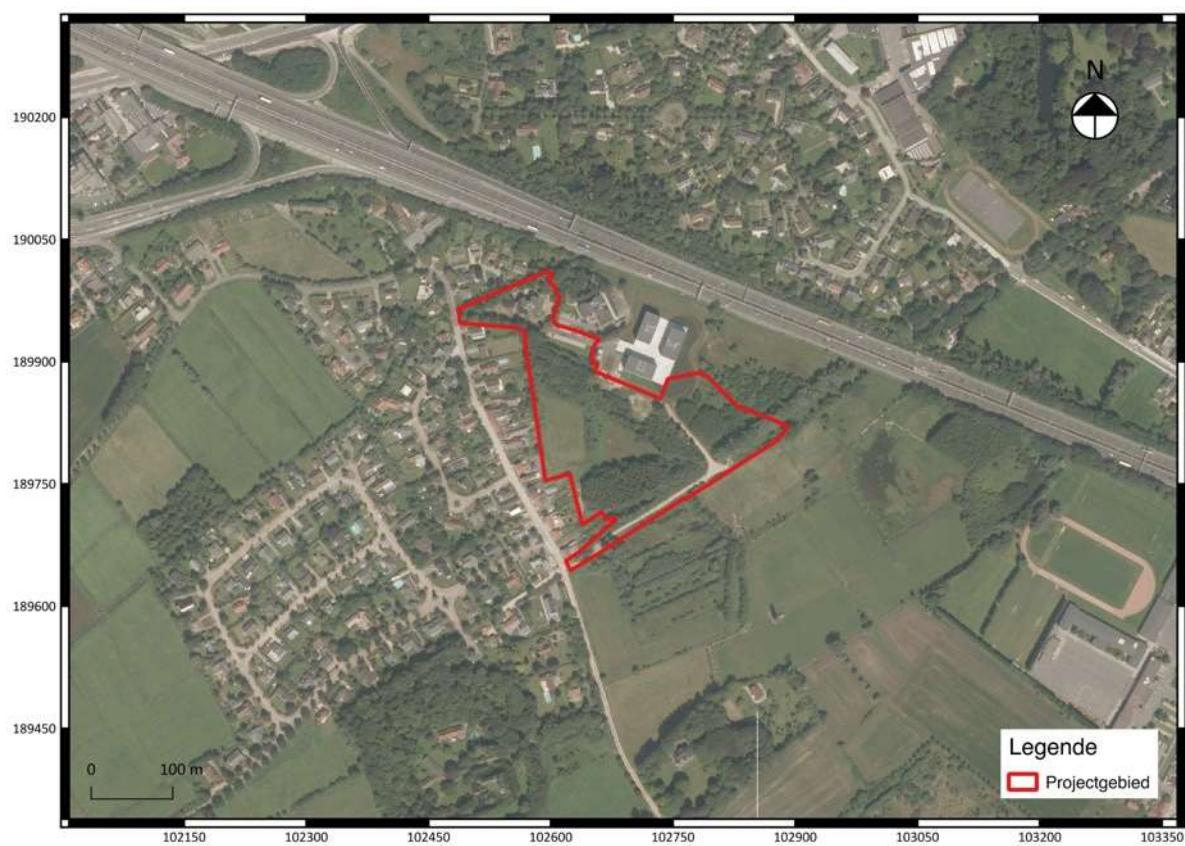

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Rijvisschestraat te Zwijnaarde

**Vanessa Vander Ginst
Laurane Dupont
Wouter Yperman**

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Rijvisschestraat te Zwijnaarde

**Vanessa Vander Ginst
Laurane Dupont
Wouter Yperman**

**Tienen, 2017
Studiebureau Archeologie bvba**

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Rijnvisschestraat te Zwijnaarde
--

Initiatiefnemers:	THV Bostoen/IPES
Projectleiding:	Vanessa Vander Ginst
Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Vanessa Vander Ginst, Laurane Dupont
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2017, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek	p. 2
1.1 Beschrijvend gedeelte	p. 2
1.1.1 Administratieve gegevens	p. 2
1.1.2 Archeologische voorkennis	p. 4
1.1.3 Onderzoeksopdracht	p. 4
1.1.4 Beschrijving geplande werken	p. 5
1.1.5 Werkwijze	p. 8
1.2 Assessmentrapport	p. 10
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied	p. 10
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied	p. 16
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied	p. 21
1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	p. 23
1.2.5 Synthese	p. 23
1.2.6 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek	p. 24
1.2.7 Samenvatting voor een niet gespecialiseerd publiek	p. 24
Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen	p. 25
2.1 Gemotiveerd advies	p. 25
2.2 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	p. 28
2.2.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen	p. 28
2.2.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken	p. 29
Bibliografie	p. 31

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Initiatiefnemer: THV Bostoen/IPES
Kortrijksesteenweg 1097D
9051 Sint-Denijs-Westrem

Locatie: Gent, Zwijnaarde, Leiestraat (fig. 2.1)

Bounding box: punt 1: x= 102486, y= 189644
punt 2: x= 102892, y= 190011

Gent, Afd. 24, percelen 24, 26a, 27b, 30b, en een deel van 17c, 19n en 29a/2

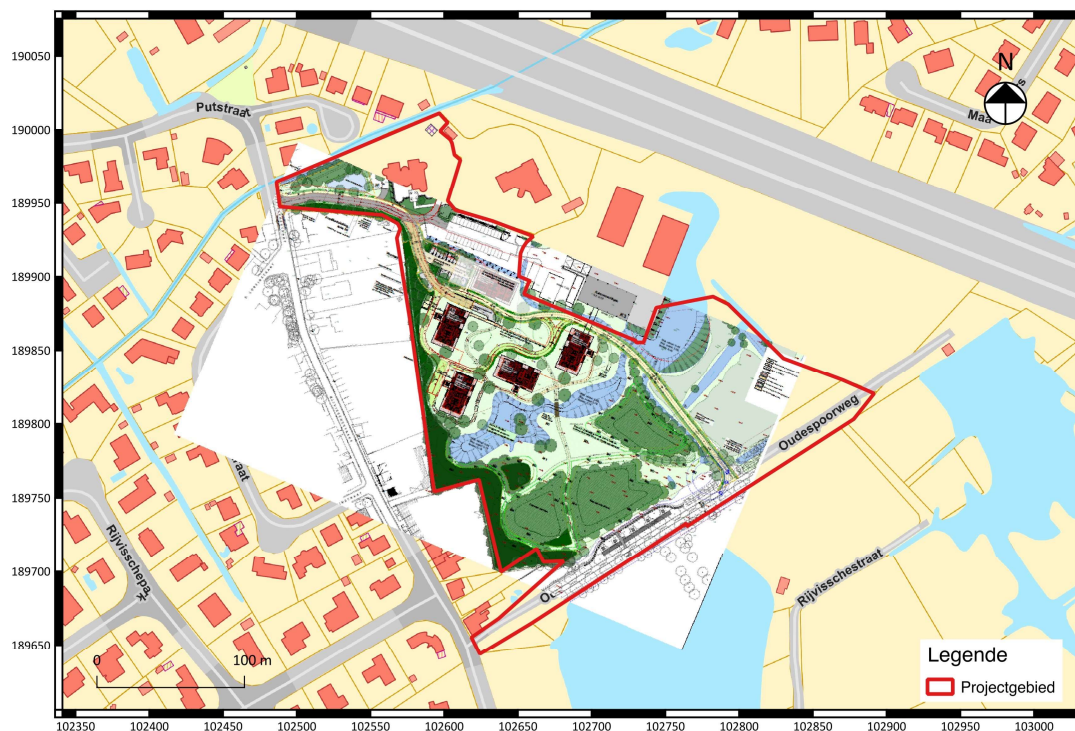

Fig. 2.1: Inplantingsplan van de nieuwe toestand geprojecteerd op het kadaster.

2.2 Gemotiveerd advies

De initiatiefnemer plant een verkavelingsaanvraag voor de bouw van 5 bouwblokken van 14 appartementen, voorzien van een algemene ondergrondse parkeerkelder. Het terrein beslaat een oppervlakte van 49961 m². Op het zuidelijk deel van het projectgebied, een natuurgebied, mogen geen ingrepen worden voorzien. Aansluitend op de verkaveling zal wel een gracht- en bufferbekkenconstructie worden aangelegd ter ontwikkeling van het woongebied.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan de aan-of afwezigheid van een archeologische site op het terrein niet vastgesteld worden. Het projectgebied ligt in een ruimere regio met archeologisch potentieel. Zowel de vrij goede landschappelijke positie aan water als het archeologisch bestand wijzen op een omgeving die in het verleden mogelijk interessant was voor bewoning en menselijke activiteiten. Een aantal archeologische campagnes en historische onderzoeken in de omgeving van het projectgebied wijzen op sporen uit de metaaltijden, enkele vondsten uit de Romeinse periode en aanwijzingen voor heel wat activiteiten tijdens de middeleeuwen in de directe omgeving van het gebied. Het terrein is tot op heden wellicht niet verstoord; op de beschikbare historische kaarten staat het namelijk afgebeeld als landbouwgrond of is het volledig leeg en onbebouwd afgebeeld. Doordat er in het verleden een minimale verstoring is geweest kunnen er mogelijk waarden bewaard zijn gebleven vanaf de prehistorie tot de Nieuwe Tijd.

Ook momenteel is het projectgebied onbebouwd, op één gebouw in het noorden na. Aangezien de geplande bouwwerkzaamheden de bodemopbouw voor een groot deel zullen verstoren en om zekerheid te krijgen over de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden binnen het projectgebied is verder onderzoek aan te bevelen. De zone die hiervoor geselecteerd wordt, heeft een oppervlakte van 19240 m² en betreft de verkaveling zelf en de smalle reep in het natuurgebied waar in functie van de bebouwing een bufferbekken wordt voorzien (fig. 2.2). De zuidelijke zone van het projectgebied, het natuurgebied, blijft onaangeroerd en hier wordt bijgevolg ook geen verder onderzoek geadviseerd.

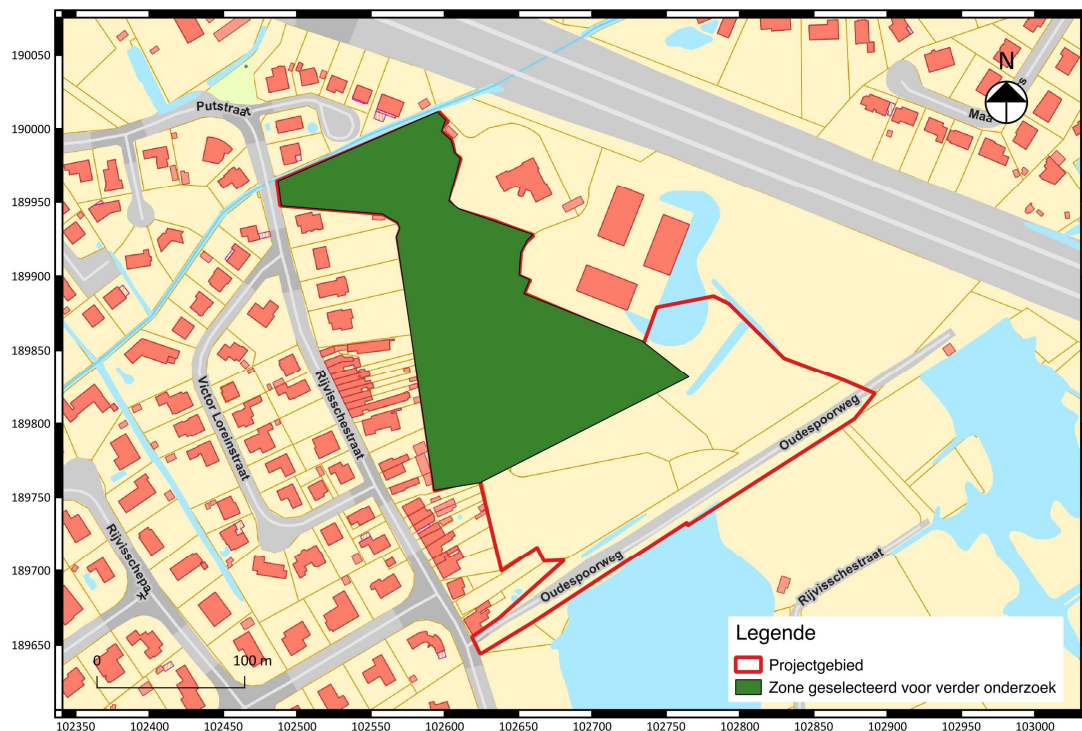

Fig. 2.2: Zone geselecteerd voor verder onderzoek.

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Landschappelijke profielputten	Nee	Er wordt binnen het projectgebied geen specifieke bodemkundige situatie verwacht die het graven van landschappelijke profielputten noodzakelijk maakt. Het uitgevoerde bureauonderzoek heeft geen verwachting gecreëerd voor het aantreffen van een prehistorische artefactensite.
Geofysisch onderzoek	Nee	Geofysisch onderzoek is niet aangewezen omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren. Ook dient er op gewezen te worden dat vooral grote en specifieke sporen opgemerkt worden tijdens dit soort onderzoek. Kleinere sporen die mogelijk deel uit maken van een plattegrond worden al sneller niet opgemerkt. Ook dient na de uitvoering van geofysisch onderzoek steeds verder onderzoek met ingreep in de bodem plaats te vinden om de aard van de aangetroffen anomalieën te verifiëren. Bovendien is het terrein grotendeels bebost.
Veldkartering	Nee	Binnen dit onderzoek biedt deze methode geen meerwaarde en zal dit vermoedelijk niet tot kenniswinst leiden. Het terrein is op dit moment grotendeels bebost, waardoor deze methode momenteel niet kan worden gebruikt.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuin	Motivering
Verkennd archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Proefputten in functie van steentijd	Nee	Tijdens het uitgevoerde bureauonderzoek werden geen elementen aangetroffen die wijzen op de

artefactensites		mogelijke aanwezigheid van een steentijd artefactensite. Hoewel deze methode niet overdreven destructief is, lijkt het toch geen meerwaarde of kenniswinst te bieden voor het onderzoek.
Proefsleuven en/of proefputten	Ja	Het is nuttig deze methode toe te passen op het terrein, omdat de onderzoekstechniek een beter ruimtelijk inzicht biedt dan de voorgaande onderzoekstechnieken. Omwille daarvan, en de verwachting dat er geen complexe verticale strategie aanwezig is, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Om beter ruimtelijk inzicht toe te laten is het nodig een groter percentage van het terrein (12,5%) te onderzoeken dan de voorgaande onderzoeksmethoden, wat resulteert in een grotere schadelijke impact op het bodemarchief. Deze methode is echter niet overdreven schadelijk te noemen. Ondanks de grotere schadelijke impact op het bodemarchief is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de eventuele aanwezigheid van een archeologische site op het terrein.

Na afweging van de opportuniteit van elke individuele onderzoeksmethode wordt de combinatie van verschillende methoden afgewogen op basis van dezelfde criteria. Op basis van hogerstaande afwegingen wordt een vooronderzoek voorgesteld dat bestaat uit een proefsleuvenonderzoek.

Aangezien de geplande bouwwerkzaamheden de bodemopbouw voor een groot deel zullen verstoren en om zekerheid te krijgen over de mogelijke aanwezigheid van archeologische waarden binnen het projectgebied wordt verder onderzoek in de vorm van proefsleuven aangewezen. Aangezien de aanwezige bomen op het terrein pas na het verkrijgen van de vergunning worden gerooid dient het onderzoek te worden uitgevoerd in uitgesteld traject.

Het proefsleuvenonderzoek kan doorgaan indien het terrein volledig ontdaan is van alle hoge begroeiing en bomen. Aangezien de diepte van het archeologisch vlak niet gekend, is mogen bomen enkel bovengronds verwijderd worden. Stronken en wortels mogen niet worden verwijderd.

2.3 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem/proefsleuven

2.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Doelstelling van een vooronderzoek met ingreep in de bodem is nagaan of archeologische niveaus aanwezig zijn in het projectgebied en op welke diepte, om een inschatting te kunnen maken van de versturende impact van de geplande werken. Verder dient het vooronderzoek met ingreep in de

bodem uitspraken te kunnen doen over de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het onderzoeksgebied en over het potentieel op kennisvermeerdering.

Kunnen de gegevens uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem bijkomende informatie aanleveren die toelaten de hypothesen gebaseerd op het bureauonderzoek bevestigen, verfijnen of bij te sturen op vlak van de opbouw van de ondergrond, aanwezigheid van intacte bodems, verstoring van de oorspronkelijke bodem, verwachte periode en aard van de site bijvoorbeeld?

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- Waar ligt/ lag de hoogste grondwaterspiegel?
- Zijn er nog intacte bodems aanwezig?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?

De onderzoeksmethode beslaat de oppervlakte van 19240 m², zoals die is afgebakend op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek (fig. 2.2). De onderzoeksdoelen zijn succesvol bereikt wanneer de vooropgestelde onderzoeksvragen en de bijkomende onderzoeksvragen van het assessment beantwoord zijn.

2.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken

De proefsleuven worden aangelegd overeenkomstig de bepalingen uit de Code van Goede Praktijk.

De aangelegde proefsleuven hebben een breedte van 2 m met een maximale tussenafstand (van as tot as) van 15 m. Er wordt gekozen voor 2 m brede sleuven en niet voor 4 m brede omdat dit praktischer is in uitvoer. De proefsleuven worden in een min of meer vast grid aangelegd met deels een oost-west en deels een noord-zuid oriëntatie (fig. 2.3). Deze oriëntatie wordt voorgesteld omdat dit inspeelt op de topografische situatie en zorgt voor een accurate steekproef, zonder enige willekeur. De sleuven moeten minstens 10% van het volledige terrein beslaan, tenzij tijdens de uitvoering van de werken grote bodemverstoringen worden vastgesteld. In totaal moet minstens 12,5% van het terrein onderzocht worden. De resterende 2,5 % wordt door middel van kijkvensters aangelegd.

De proefsleuven en kijkvensters worden uitgegraven met een graafmachine met een tandenloze bak. De proefsleuven worden aangelegd op alle archeologische niveaus. De teelaarde en het eventuele onderliggende colluvium worden verwijderd. Bij het leesbaar maken van het te registreren grondvlak dient aandacht te worden besteed voor de aanwezigheid van lithisch materiaal. Een steentijdsite is weinig waarschijnlijk, maar kan immers niet uitgesloten worden. Indien een steentijdsite wordt aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, worden de artefacten in 3D geregistreerd. Het materiaal wordt tijdens het veldwerk voorgelegd aan een ervaringsdeskundige lithische artefacten.

De uitvoerders van het proefsleuvenonderzoek dienen niet te beschikken over bijkomende specifieke competenties ten opzichte van deze opgenomen in de Code van Goede Praktijk.

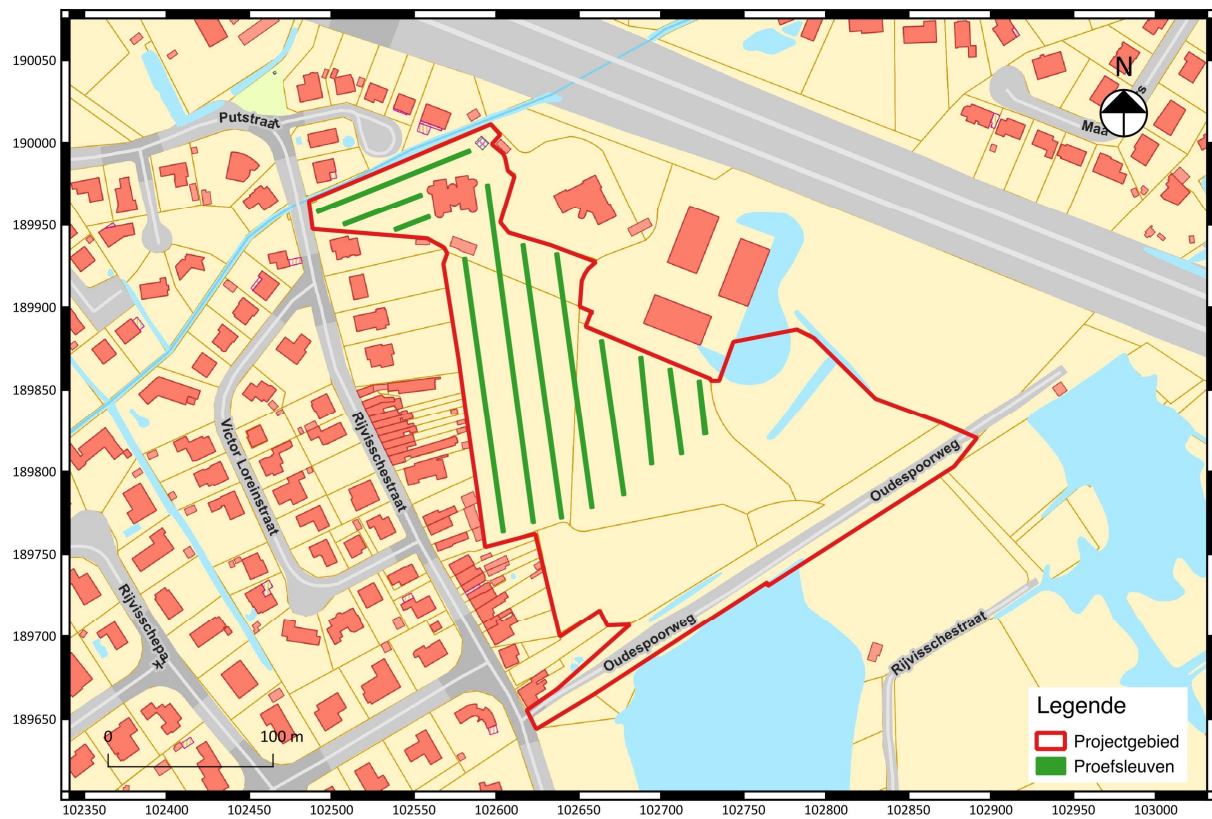

Fig. 2.3: Voorstel tot sleuvenplan binnen het projectgebied

